

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep.
0032 Oslo

postmottak@fkd.dep.no

Høringsuttalelse – forslag til endringer i akvakulturloven

Vi viser til Fiskeri- og Kystdepartementets høringsnotat av 19. september med forslag til endringer i Akvakulturloven.

Generelle kommentarer

Europharma kan slutte seg til flere av de foreslåtte endringene, og som leverandør til oppdrettsnæringen deler vi departements ambisjoner om å minimere næringens påvirkning av villaksen. Vi vil likevel på et generelt grunnlag advare mot et ensidig fokus på påvirkningsfaktorene rømming og lakselus. Det er liten tvil om at andre påvirkningsfaktorer er langt viktigere med tanke på villaksens bestandsutvikling, selv om miljømyndighetene synes å vie sin oppmerksomhet i all hovedsak til oppdrettsnæringen. Dette er neppe til det beste for norsk villaks.

Det er verdt å minne om at all den tid havbruksnæringen faktisk oppfylder myndighetenes svært strenge grenser for tillatt lusemengde på laksen, kan lakselusa i dag vanskelig anses som en påvirkningsfaktor av betydning. I hvilken grad genetisk påvirkning fra rømt laks er et problem for norske villaksstammer finnes det heller ikke noen generell vitenskapelig enighet om. Dette er et viktig nyanse å ha med seg når Stortinget her skal ta stilling til lovendringer som vil kunne utløse høye kostnader for private næringsaktører så vel som for det offentlige.

Et perspektiv vi mener mangler i høringsnotatet er den miljømessige betydningen av legemiddelbruk i næringen. Effektive vaksiner har hatt stor betydning for oppdrettsnæringen, men også for miljøet. Bruken av antibiotika er nærmest borte fra næringen. Vaksinene bidrar til å holde smittepresset nede og hindre sykdom fra å spre seg fra anlegg til anlegg, så vel som fra oppdrett til villfisk. Vi mener derfor departementet bør vurdere å innskrenke oppdretternes mulighet til å la være å vaksinere fisken som settes i havet.

Kommentarer til 3.2 Endringer i bestemmelsen om miljøovervåking

Endringen som foreslås i § 11 er problematisk. Endringen åpner for at det offentlige kan påføre næringsaktører store utgifter i forbindelse med offentlige miljøprosjekter, -overvåkinger og -utredninger. Hvis miljøforvaltningen med loven i hånd kan skyve kostnaden ved et prosjekt over på lokale oppdrettere, da vil også terskelen for å iverksette kostbare overvåkingsprosjekter kunne bli farlig lav. Her mangler det en form for sikkerhetsventil som sikrer at prosjektkostnaden står i noenlunde forhold til hva en kan oppnå ved å gjennomføre det.

Innføringen av begrepet "influensområde" bare øker muligheten for å utnytte loven på en uheldig måte. Grensene for hva som regnes som en lokalitets "influensområde" synes å åpne for en svært vid fortolkning, spesielt i forbindelse med tilfeller av rømming.

Dagens gjeldende regelverk rundt miljøundersøkelser og miljøovervåking er omfattende. Etter vår mening finnes det ikke behov for å utvide næringens ansvar for miljøovervåking ytterligere.

Europharma går imot departements forslag til endringer i Akvakulturlovens § 11 om miljøovervåking.

Kommentarer til 3.4 Tiltak rømming

Om utfisking av rømt oppdrettsfisk:

Europharma går imot forslaget om å pålegge oppdrettsnæringen en felles finansieringsordning for å dekke kostnadene ved utfisking av rømt fisk.

Prinsipielt og juridisk sett er det umulig å godta et statlig pålegg som innebærer at en oppdretter fra Finnmark skal betale for å rydde opp etter rømmingen fra en oppdretter i Rogaland. Også om man ser bort fra de åpenbare prinsipielle problemene, virker forslaget lite gjennomtenkt.

Det framstår svært uklart hvor grensene går for hva det beskrevne fellesansvaret kan tenkes å omfatte av kostnader og tiltak. I høringsnotatet ufarliggjøres forslaget med et anslag på 7-21 millioner kroner og en sammenligning med laksenæringens samlede eksportverdi. Samtidig åpnes det for at kostnadene nærmest kan bli ubegrenset høye.

I det hele tatt framstår forslaget som mangelfullt utredet. Sentrale spørsmål om organisering og beslutningsmyndighet er så vidt vi kan se ikke besvart. Med andre ord skal en hittil ukjent instans gis fullmakt til å definere omfanget og varigheten av utfiskingsprosjektene. Dette blir det umulig for næringen å skulle forholde seg til.

Avslutningsvis mener Europharma det er liten mening i å innføre en ny og omfattende ordning av denne typen, når et effektivt system for individmerking av norsk oppdrettslaks er tilgjengelig.

Europharma går imot forslaget om ny § 13a om pliktig deltakelse i pool for fjerning av rømte organismer.

Om merking:

I høringsnotatet anslår departementet at gode løsninger for merking av oppdrettslaks antakeligvis vil være klare for kommersiell bruk innen få år. Vi mener dette er et pessimistisk anslag, og kan tilby individmerking med Coded Wire Tags (CWT) i Norge allerede i 2013. Med en pris på cirka 30 øre per fisk vil CWT-merking være fullt ut gjennomførbart i kommersiell oppdrett. Samtidig oppnås en

sporingsgrad som langt overgår potensialet i øvrige aktuelle merkemetoder, uansett hvor lenge man velger å forske på dem.

Slik vi ser det er CWT-teknologien alene om å kombinere høy sporingsgrad med en enkel metode for å identifisere av rømt oppdrettslaks i elva - uten at en må ta livet av laksen for å finne det ut om den er vill eller rømt.

Den korte tidshorisonen for innføring av CWT-merking i Norge skyldes at teknologien er ferdig utviklet og velprøvd. CWT har vært i bruk i Nord-Amerika i 40 år. Bare i fjor ble cirka 85 millioner laks merket på denne måten.

Europharma har på eget initiativ valgt å bekoste det nødvendige utviklingsarbeidet for å tilpasse teknologien til bruk på norsk oppdrettsfisk. De nødvendige modifiseringene dreier seg i hovedsak om å utvikle en semi-automatisk merkemaskin som er tilpasset størrelsen på fisken i norske settefiskanlegg. I Nord-Amerika merkes nemlig fisk av langt mindre størrelse. En annen del av utviklingsjobben omfatter utvikling av datasystemer for registrering og sporing av individmerker. CWT-prototypen som nå utvikles med tanke på norsk oppdrettslaks vil være kommersielt tilgjengelig i Norge våren 2013.

CWT-merking innebærer at hver fisk får en liten metallbrikke (1,1 mm) injisert i snuten. Hver brikke har en kode som kan avleses i mikroskop, og fisken kan på den måten umiddelbart spores.

CWT-merking utmerker seg foran andre systemer ved spesielt høy sporingsgrad. Merkingen vil i Norge skje i forbindelse med vaksineringsprogram. Da er siste sortering gjort og fisken er bedøvd. Ved å gi hver fiskegruppe sin egen serie med nummerkombinasjoner vil man ikke bare kunne spore fisken tilbake til selskap og lokalitet, men faktisk helt tilbake til merden den rømte fra.

Teknologien muliggjør at to personer i forlengelsen av vaksinasjonslinjen kan merke om lag 70.000 fisk i løpet av en arbeidsdag.

I elva kan man enkelt skille mellom villaks og oppdrettslaks. En magnetføler føres over fiskens snute, og denne vil med lyd og lys vise om fisken er merket eller ikke. Er fisken umerket kan den slippes ut igjen i live, mens merket fisk tas ut og avlives. Dette er et sentralt punkt ettersom det selv for trente øyne er umulig å effektivt skille villaks fra rømt laks kun basert på fiskens utseende. Det finnes flere eksempler på "justismord" i norske elver, der man har fisket opp store mengder laks som man har antatt var rømt, for senere å finne ut av skjellprøver at fisken faktisk var vill.

Alternative metoder

Klipping av fettfinnen diskuteres som en enkel måte å skille vill og oppdrettet laks i elv, men Mattilsynet har klart frarådd metoden. Europharma kan levere teknologiske løsninger som klipper fettfinnen samtidig som fisken CWT-merkes, men vi deler Mattilsynets oppfatning om at tiltaket vil ha uheldige konsekvenser. Fettfinneklipping øker faren for sopproblematikk i norske settefiskanlegg, noe som er et stort problem i andre land. Ettersom klippingen vil måtte skje i forbindelse med vaksineringsprogram (for å slippe å bedøve fisken to ganger), er det all grunn til å tro at sårene i fisken også vil påvirke smoltifiseringen negativt. Det vil være svært uheldig, all den tid at en stor del av den samlede dødeligheten i norsk oppdrett allerede i dag tilskrives mangelfull smoltifisering. Et tredje moment er den generelle utviklingen med tanke på fiske- og dyrevelferd, der en rekke lignende former for fysisk merking av dyr nå er blitt ulovlig. I et slikt perspektiv vil det trolig være lite framtidrettet å gå inn for å klippe fettfinnene av all oppdrettsfisk.

Vi har teknologien for å klippe samtidig som

I departementets høringsnotat vises det til genetisk sporing som metode, og at dette allerede i dag har blitt brukt som grunnlag for domfellelser i rømningssaker. Dette framstår som juridisk sett betenkelig, ettersom denne formen for sporing ikke vil kunne bevise hvor fisken stammer fra. Sannsynliggjøring er det beste man kan håpe på. Man kan altså bruke teknologien til å utelukke en

del lokaliteter fisken kan ha kommet fra, eller man kan finne en "match" i nærområdet, men fisken kan i realiteten ha kommet fra flere steder.

Fra stamfiskanlegg via settefiskanlegg til utsett i havet sorteres fisken så mange ganger at reell genetisk sporing på anleggsnivå blir en umulighet. For å sette det på spissen: Hvis en gjennom genetisk sporing skal oppnå tilnærmelesvis like høy sporingsgrad som CWT-merking vil hver eneste oppdrettslokalitet langs kysten måtte ha sitt eget settefiskanlegg.

Slik vi ser det er genetisk sporing akademisk sett interessant, men praktisk sett uegnet. Til dette kommer også tiden og kostnaden ved det genetiske detektivarbeidet som vil være nødvendig å gjennomføre på hver rømte laks samt på fisken i "mistenkte" rømmingslokaliteter.

Genetisk sporing gir heller ingen mulighet for å skille vill fra rømt laks i elva, og må altså kombineres med fettfinneklipping som altså frarådes av fiskehelsemessige grunner.

Heller ikke merking med såkalte otolitt-fingeravtrykk vil kunne gi tilnærmelesvis like nøyaktig sporing som CWT-merking, og igjen er det et problem at metoden vil måtte kombineres med fettfinneklipping for deteksjon i elv.

Ulike former for fysisk fargemerking er vist å ha altfor lav varighet til at man effektivt kan skille dem fra villaks i elv etter at fisken har nådd en viss størrelse. Denne typen merking er i tillegg svært lite nøyaktig som sporingsverktøy.

Europharma støtter forslaget til endring i Akvakulturlovens §10 siste ledd.

Om steril fisk:

I høringsnotatet vurderer departementet at triploidisering er steriliseringsmetoden som i dag er kommet lengst. Denne metoden har klare mangler og kan, slik vi ser det, vanskelig ses på som svaret for utvikling av steril fisk. Teknikken garanterer ikke at all fisken blir steril, og helse- og velferdsmessige utfordringer gjør triploidfisk fortsatt er langt unna å være et kommersielt aktuelt alternativ for havbruksnæringen.

I departementets høringsnotat vises det til at effekten av bruk av triploid fisk kan økes gjennom å bruke "all-female" i oppdrett. Dette innebærer å hormonebehandle all oppdrettsfisken, noe som utvilsomt vil skape en voldsom negativ respons i markedet.

Europharma finansierer i dag en amerikansk forskergruppe ved University of Maryland som arbeider med å sterilisere fisk ved å hemme den tidlige utviklingen av det såkalte GnRH-hormonet. Foreløpige testresultater tyder på at det vil være mulig å skape 100 prosent steril fisk som vokser normalt og har like god helse som annen fisk. Metoden vil imidlertid ikke være klar for kommersiell bruk før tidligst i 2015.

Europharma støtter departementets forslag til endring i Akvakulturlovens §10 fjerde ledd.

Vi ber om at våre innspill tas til følge i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen

Paal Christian Krüger
Daglig leder